

Vlaamse schenk- en erfbelasting

Exit duolegaat en andere wijzigingen inzake Vlaamse schenk- en erfbelasting: welke lessen hieruit trekken?

Rik DEBLAUWE, Scientific Advisor Tiberghien
Alain VAN GEEL, Partner Tiberghien
Laura GOOSSENS, Associate Tiberghien

Regeerakkoord
2019-2024

Voorontwerp van
decreet

De Vlaamse Regering kondigde in haar Regeerakkoord 2019-2024 reeds aan belangrijke belastinghervormingen door te voeren.

Dit voornemen is nu geconcretiseerd in een voorontwerp van decreet dat op 18 september 2020 door de Vlaamse Ministerraad goedgekeurd werd.⁷ De wijzigingen treden normaal in werking op 1 juli 2021. Ze hebben in essentie betrekking op het volgende:

1. Exit duolegaat

Een klassiek duolegaat komt neer op – de naam verradt het al – twee legaten: één legaat aan een familielid, vriend of verwant en één legaat aan een goed doel (bijvoorbeeld een vzw of stichting). Over het eerste worden de doorgaans hoge, progressieve tarieven in de erfbelasting geheven (25 % over de eerste schijf tot 35 000 EUR, 45 % in de schijf van 35 000 EUR tot 75 000 EUR en 55 % over het surplus)⁸, het tweede wordt thans belast aan een vlak tarief van 8,5 %.

De techniek van het duolegaat was dankbaar: ze liet de testator immers toe 1) aan filantropie te doen, 2) naasten, vrienden of kennissen te bevoordelen en 3) de nalatenschap fiscaal te optimaliseren. Het goede doel werd namelijk de last opgelegd om de erfbelasting over het andere legaat te betalen. Aangezien het goede doel aan een lager tarief in de erfbelasting werd belast, kwam dit er concreet op neer dat er netto meer overbleef voor de andere legataris.

De praktijk wees echter uit dat het voordeel voor de eigenlijke begunstigde zo groot en dat van het goede doel zo klein mogelijk werd gehouden, zo stelt minister Diependaele althans vast in zijn nota aan de Vlaamse Regering.⁹ Mede om die reden wordt de techniek nu een stok in de wielen gestoken.

Art. 2.7.3.2.15 VCF

Het nieuwe artikel 2.7.3.2.15 VCF bepaalt immers dat wanneer er legatarissen zijn die van het verlaagd tarief van 0 % of 8,5 % genieten (de “goede doelen”), de rechten als volgt zullen worden berekend:

- Voor de “goede doelen” wordt het bedrag dat zij moeten besteden om de erfbelasting van andere erfgenamen, legatarissen of begiftigden te voldoen, “gedeeld door (1- het marginale tarief dat is toegepast om dat bedrag te berekenen) en begrensd tot het legaat zelf”. Dit wordt niet in aanmerking genomen voor het bepalen van de belastbare grondslag.
- Voor de andere erfgenamen, legatarissen of begiftigden wordt datzelfde bedrag dan wél in aanmerking genomen voor de belastbare grondslag.

Het komt er dus op neer dat het *gebruteerde bedrag van de tenlastelegging* ook als legaat beschouwd wordt, en als dusdanig zal worden belast.

Het ontwerp van memorie van toelichting geeft als voorbeeld een nalatenschap van 500 000 EUR, een legaat aan een neef van 280 000 EUR en een legaat aan een goed doel van 220 000 EUR, met de last om ook de erfbelasting voor de neef te betalen.¹⁰

⁷ Voorontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de verlenging van de verdachte periode, de tariefverlaging voor non-profitlegaten en non-profitschenken, en de invoering van de vriendenerfenis (VR 2020 1809 DOC.1016/2TER), <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5F648BE30379AD0008000820> (22 september 2020).

⁸ Tarieven van toepassing op ‘andere personen’.

⁹ M. DIEPENDAELE, Nota aan de Vlaamse Regering (VR 2020 1809 DOC.1016/1TER), p. 5, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5F648BBB0379AD000800081F> (22 september 2020).

¹⁰ Ontwerp MvT (VR 2020 1809 DOC.1016/3TER), p. 13-14, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5F648C120379AD0008000821> (22 september 2020).

Berekening:

- De erfbelasting voor de neef zou normaal 139 500 EUR bedragen; zijn marginaal tarief bedraagt 55 % (want wat hij ontvangt is hoger dan 75 000 EUR).
- Hij zal dus belast worden op een bijkomend bedrag van $139\,500 \text{ EUR} / (1 - 0.55) = 310\,000 \text{ EUR}$, met als maximum het bedrag van het legaat aan het goede doel of 220 000 EUR.
- Zijn totaal belastbaar legaat zal dus $280\,000 \text{ EUR} + 220\,000 \text{ EUR} = 500\,000 \text{ EUR}$ bedragen, of de hele nalatenschap.
- De totale belasting zal dan ook 260 500 EUR bedragen, of meer dan wat het goede doel ontvangt.

Het goede doel – dat deze belasting zou moeten dragen volgens het testament – zal dus zeer waarschijnlijk het legaat verwerpen, wat ook de bedoeling van de Vlaamse Regering was.

2. Invoering vriendenerfenis

Wie thans nog aan filantropie wil doen, vrienden of kennissen wil bevoordelen en daarmee zijn nalatenschap optimaliseren, blijft evenwel niet in de kou staan.

De afschaffing van het duolegaat en daarmee de fiscaal gunstige bevoordeling van een verwant, kennis of vriend wordt ondervangen met de zogenaamde vriendenerfenis.

Deze houdt in dat een of meerdere vrienden¹¹ een legaat zal kunnen worden vermaakt aan een gunstig tarief van 3 % (in plaats van 25 %). *Let op: de waarde die aan dit gunstige tarief kan worden gelegateerd is ‘in globo’ begrensd op 15 000 EUR.* Op die manier kan in totaal een besparing tot 3300 EUR worden gerealiseerd, nl. het verschil tussen 25 %, het tarief tussen andere personen, op 15 000 EUR (= 3750 EUR) en 3 % op 15 000 EUR (= 450 EUR).

Tarief van 3 %

Authentiek testament

Vereist is wel dat in een authentiek testament duidelijk bepaald wordt welke personen om de vermindering mogen vragen (een internationaal of eigenhandig testament volstaat dus blijkbaar niet). Tenzij de testator zelf in een verhouding heeft voorzien, genieten de als zodanig benoemde legatarissen de vermindering *pro rata* van hun legaat.

Wie als ‘vrienden’ aangeduid werden zal ook in de aangifte van nalatenschap vermeld moeten worden.

3. Bevoordeling goed doel – tariefverlaging 0 %

Om het eventuele inkomstenverlies in hoofde van goede doelen op te vangen, zullen giften in hun voordeel, zowel schenkingen als legaten, voortaan belast worden tegen het tarief van 0 %. Deze tariefverlaging dient de bevolking te stimuleren een goed doel te begiftigen.

Hoewel private stichtingen evenzeer een belangeloos doel (kunnen) behartigen, vallen deze toch uit de boot. Er dient immers over gewaakt te worden geen oneigenlijk gebruik van een private stichting te faciliteren, aldus de minister. Schenkingen en legaten in het voordeel van private stichtingen blijven bijgevolg onderworpen aan het tarief van 5,5 %, respectievelijk 8,5 %, hetzelfde geldt voor ziekenfondsen, landsbonden van ziekenfondsen en beroepsverenigingen.

Tarief van 0 %

Tarief van 5,5 % / 8,5 %

4. Verdachte periode verlengd van drie naar vier jaar

Schenkingen van roerende goederen kunnen plaatsvinden bij notariële akte, bij hand- of bankgift. De notariële akte houdende schenking kan ook voor een buitenlandse notaris worden verleden. Dergelijke schenkingen zijn tot op heden niet verplicht registreerbaar. Bij gebreke van registratie is geen schenkbelasting verschuldigd. Op voorwaarde dat de schenker na de schenking in principe nog drie jaar leeft, is er bij zijn overlijden ook geen erfbelasting verschuldigd.

Deze **periode van drie jaar wordt nu verlengd tot vier jaar**. Overlijdt de schenker dus binnen een periode van vier jaar na de schenking, en werd de akte van schenking voordien niet ter registratie aangeboden, dan zal alsnog erfbelasting verschuldigd zijn over de geschonken goederen (tegen de doorgaans hogere tarieven in de erfbelasting). De verlenging zal allicht meer mensen ertoe aanzetten de schenking voor een Belgische notaris te laten verlijden of de in het buitenland verleden akte of pacte adjoint ter registratie aan te bieden.

¹¹ Andere personen dan degenen die onderworpen zijn aan het tarief in rechte lijn en tussen partners.

Kaasroute

Hetzelfde zal, logischerwijze, gelden voor kosteloze beschikkingen via levensverzekering: ook daar zal de uitkering nog belast worden als zij plaatsvond in de laatste vier jaar voor het overlijden, in plaats van drie jaar.

Zoals bekend, zullen vanaf 1 december 2020, naar verwachting, ook schenkingsakten met als voorwerp roerende goederen die voor een buitenlandse notaris worden verleden, verplicht in België geregistreerd moeten worden. De zogenaamde Kaasroute zal mogelijk worden gesloten door een initiatief van het federaal parlement. Als deze wijziging inderdaad doorgang vindt, zal de verlenging van de driejaarsperiode dan ook voornamelijk schenkingen treffen die bij hand- of bankgift worden voltrokken.

5. Inwerkingtreding

De nieuwe regeling treedt in werking op 1 juli 2021, met dien verstande dat:

- de bepalingen inzake de vierjaarsperiode gelden voor schenkingen gedaan vanaf 1 juli 2021. Het ontwerp van tekst vermeldt nog 1 januari 2021. Dit zou evenwel een vergetelheid betreffen, die nog zou worden rechtgezet;
- de regeling inzake vriendenerfenissen is van toepassing voor nalatenschappen die vanaf 1 juli 2021 opvallen;
- het tarief van 0 % voor schenkingen en legaten aan goede doelen geldt voor schenkingen vanaf die datum, respectievelijk nalatenschappen die vanaf die datum opvallen.

6. Welke lessen hieruit trekken?

- Testamenten waarin een *duolegaat* is opgenomen worden best herbekeken. Bij gebreke daarvan riskeert het goede doel het legaat te verwerpen. Er is geen sprake meer van fiscale optimalisatie wat het legaat aan de werkelijke begunstigde betreft.
- Een vriendenlegaat zal enkel in een *authentiek* testament opgenomen kunnen worden en dient in duidelijke bewoordingen te zijn uitgedrukt.
- Giften aan goede doelen zullen kunnen plaatsvinden aan het vlakke tarief van 0 %.
- Voor niet verplicht registreerbare schenkingen van roerend goed, zoals een hand- of bankgift, zal een verhoogde waakzaamheid gelden gedurende *vier jaar*. Voor wat notariële schenkingen betreft, dient dit te worden genuanceerd, gelet op het feit dat de Kaasroute mogelijk zal worden gesloten.

colofon

De teksten uit deze nieuwsbrief worden ook online gepubliceerd op **Jura, Jura Notariaat** en **Jurisquare**.
Redactie: Y. Desmyttere, notarieel jurist Berquin Notarissen, W. Neven, advocaat Lydian Lawyers, S. Podevyn, notaris te Merchtem, B. Van der Heyde, Estate Planner CapitalatWork Foyer Group, A. Van Geel, advocaat Tiberghien, V. Vroninks, geassocieerd notaris te Elsene, V. Weyts, geassocieerd notaris te Elsene. De **Nieuwsbrief Notariaat** is een uitgave van Wolters Kluwer – www.wolterskluwer.be. **Verantwoordelijke uitgever:** Paul De Ridder, Ragheno Business Park, Motstraat 30, 2800 Mechelen. **klantenservice:** Motstraat 30, 2800 Mechelen. Tel.: 015 78 76 00, e-mail: klant.BE@wolterskluwer.com. ISSN 0773-2155. © 2020 Wolters Kluwer Belgium NV. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

